

ARVAMUS

Kütteperioodil on kasulik teada:

Millest tekib korstnasse tahm?

Rohkem tahma ja pigi tekib lõõridesse ja korstnasse küttematerjali mittetäielikul põlemisel. Küttematerjal ei saa ahjus täielikult ära põleda, kui põlemisel ei tule piisavalt õhku peale. Sooja kokkuhoiu mõttes või selleks, et tuli koldes pikemalt lõkkel oleks, köetakse tihtilugu poolkinnise siibri või väikeseks timmitud õhuavaga. Selline kütmissiis kokkuhoiufekti ei anna, küll aga tekib korstnasse narmastena rippuv tahm, mis omakorda süttib. Tahma ja pigi põhjustavad ka märja materjaliga kütmine ning plastiku ja teiste sünteetiliste materjalide põletamine ahjus.

Miks on tahmapõlengud ohtlikud?

Kui tahma või pigi on korstnasse ja lõõride seintele paksumaks kogunenud, võib see süttida ning läbi mõrdipragude välja pressiv pigi rikub korstna. Kuid korstent läbiva suitsu temperatuur ulatub 300-400 C, siis tahma põlemisel ulatub temperatuur 1000 C ja enamagi, korstna kestvusele kõrge kuumus hästi ei mõju. Kui terved kivid ise sellisele temperatuurile vastu peavad, siis nõrgem on kividevaheline mört. Samuti võib korstnaja temperatuur tõusta nii kõrgeks, et see süttab lähedalasuva puidust või mõnest muust põlevast materjalist seinast või vahelae. Katkise korstna puhul lõõvad tahmapõlengu korral leegid korstna pragudest otse välja.

Milline materjal on kütamiseks kõige sobivam?

Ahju ja pliiti tuleb kütta sellise kütuseliigiga milleks kütteseadme ära ning võib põhjustada tulekahju. Kividest ehitatud ahju/pliiti tuleb kütta kuivade puudega. Briketiga küttes tuleb jälgida koldesse visatava kütuse kogust, sest briketi kütteväärtus on kõrge ning temperatuur tõuseb liiga kõrgeks ning see lõhub küttekollet. Kindlasti ei tohi puupliidi/ahju alla panna plastikut ega sünteetiliste materjalidega immutatud või lakitud/värvitud puitu. Puuküttega katlaid ei tohi kütta kivisõega, kui seda ei ole katla kasutusjuhendis ette nähtud. Sünteetilised materjalid pigistavad korstna ära ning ka põlemistemperatuur on puidust oluliselt kõrgem, mis omakorda küttekeha lõhub. Kütteseadet ei tohi läita põlevvedelikuga, olgu selleks süütevõde või bensiin. Põlevvedelike puhul süttivad aurud, mitte vedelik ise, tekitades plahvatuse. Ka sellest sügisest on näiteid, kus põlevvedelikuga ahjus küttematerjali süüdates on inimesed oma kodus tulekahju põhjustanud ning ka ise põletada saanud.

Kas korstent tohib puhastada igauks?

Ühepereelamus tohib korstent ise pühkida, kui vahendid on olemas. Kindlasti tuleb korstnapühkija kutsuda korstrelamu, ridaelamu, paarismaja elanikel. Ise puhastades tuleb tahmast pühkida kogu kütteseadme mitte ainult soojamüüri lõõrid. Siiski soovime ise pühkimise asemel kutselist korstnapühkijat, sest korstnapühkija annab ka hinnangu kütteseadme korrasolekule. Korstnapühkija on kohustatud koostama tehtud töö kohta akti. Akt võib osutada vajalikuks, kui kütteseadmest on alguse saanud tulekahju ning kindlustusele või tuleohtutuse inspektorile on vaja tõestada, et kütteseadet on perioodiliselt puhastatud.

ALARI TÕNISSOO
tuleohutuse inspektor
Lääne-Eesti päästekeskus

TEAVE

- Kütteseadet tuleb tahmast puhastada üks kord aastas, aastaringiselt kasutatavat ahju/pliiti kaks korda aastas või isegi tihedamini
- Majas peab korstna pühkimiseks olema loodud ligipääskatusele ja korstnale
- Kütamise ajal peab kolde siseuks või välisuks suletud olema või kui on kütteseadet, mida tohib kolde uks lahti kütta, siis peab kaitseplekk selle võrra suurem olema
- Küttematerjali tuleb hoida vähemalt poole meetri kaugusel ahjust. Kaitseplekile puid laduda ei tohi, sest säde ahjusust võib need süüdata.
- Ahju/pliiti ei tohi järelevalveta küdema jätta. Järelevalveta tohib jätta ainult automaatjuhtimisega kütteseadet.
- Tuhka ei tohi panna põlevmaterjalist hoiuannast. Tuha sisse jäänud hõõguvad sädemed võivad anuma süüdata. Tuhk peaks enne prügikonteinerisse viimist olema vähemalt ööpäeva metallnõus jahtumas.

Kes kaitseb röövelliku kiir-laenu vastu?

KATRIN SAKS
Euroopa Parlamendi liige
SDE aseesimees

Kuidas kirjeldada praeguseid riigiasutuste pingutusi SMS-laenude vallas? Kas tegemist on populismiga või on probleem paisunud nii suureks, et enam ei saa leppida tõdemusega, et vabadust tähendab ka vabadust olla loll ja lasta end pügada. Kas probleem on tõesti nii suur, et hakka me piirama ettevõtlusvabadust? Ja lõpuks, kui on nii, kas see on midagi, mida tahame teha? Kõigepealt on muidugi huvitav märkida, et osa riike Euroopa Liidus ei täheldada üldse probleemi SMS-laenudega. Küsimus on Eestis võib-olla seega sotsiaalselt laadi. Majandusteooria alustõde ütleb, et kus on nõudlus, seal on pakkumine. Kui turul on suur osa inimesi, kes on sõltuvussuhtes laenudest, siis leidub neid leidlikke inimesi, kes on valmis pakkuma vastavaid tooteid ja seda sõltuvust veelgi suurendama. Laenamamine on olnud sotsiaalselt aktsepteeritav, isegi soovitud. Ja ometi tekitavad SMS-laenuid sellist furoori. Tundub, et muuhulgas testib kiir-laenuid nähts meie arusaamasid tarbijakaitsest.

Miks laenamine

Siinkohal on täiesti õigesti küsimus, kas tarbijalaenude ja majalaenude soosimine on olnud kõige õigem poliitika. Samuti see, et laenamist ei ole teadvustatud kui pikaajalise perspektiiviga otsust, mis mõjutab inimesi aastate vältel ning mille jooksul võib olla nii tõusust kui mõõnasid. Pigem on püütud jätta muljet, et laenu tuleb võtta igal elu juhtumil, kas jõulukinkide-külmiku ostmiseks või puhkereisiks, ja ilmingimata on laenu võtta eluaseme soetamiseks. Kuigi rahvatarkus ütleb, et võlg on võõra oma, käituvad inimesed elus teisiti. Laenu võtmine on meil normiks kujunenud seepärast, et enam kui 15 aastat on see olnud võimalik ja soovitud riigi juhtide poolt. Kahtlemata on Eesti pangad, nüüd küll tegelikult Rootsi pangad, soodustanud Eesti kiiret majandusarengut. Aktiivne laenuurg aitab kaasa majanduse arengule. Ning tõustel olles polnud meil põhjust või vajadust sel-

list lähenemist vaidlustada. Ometi peame nüüd, tugeva majanduslanguse tingimustes, seda lähenemist uuesti hindama ning tõdema, et tohtu hulk turule paisatud odavat raha on saanud meile saatuslikuks. Liberaalne majanduspoliitika valituse poolt andis meile suure majanduskasvu võrreldes oma naabritega. Olime ju Sloveenia järel üks tugevama arenenud majandusi Ida-Euroopas. Nüüd peame tõdema, et liberaalsus on meid nii riiklikul kui eraisiku tasandil avanud riskidele laenu- ja majalaenu hulk kasvab. Aga vähemalt alluvad pangalaenu tarbijakrediidi seadustele, mille dikteerib Euroopa Liidu tarbijakrediidi direktiiv, mis omakorda seab teatud reeglid.

Eelnevat arvesse võttes on tervitatav SMS-laenude eelnõu, mis praegu Riigikogus arutamisel. Eelnõu kohaselt viiakse sisse nõuded kiir-laenudele, mis kehtivad ka tavaliste tarbijalaenude kohta. Kui kaugele reguleerimisega peaks minema, sõltub aga sellest, kui suurena probleemi näeme. Lahtine on küsimus, kas kiir-laenuid on midagi, mis toovad kasu või mitte. Kui tegemist on mingi nähtusega, mis on tõepoolest kahjulik ühiskonnale tervikuna (lisakoorem rahalistes raskustes inimeste näol, ühiskonna kihistumine), siis ei peaks piirduma vaid tavalise tarbijakrediidi (ja reklaamiseaduse) rakendamisega, vaid peaks sisse viima lisameetmed, mis puudutavad ainult SMS-laene. Märtsis vastu võetud ja novembris jõustuv reklaamiseaduse kohustab kiir-laenureklaamide näitamata krediitkulukust. See on kindlasti hea, sest otsuses laenu võtta mängib osa kindlasti ka ettevõtete agressiivne reklaamikampaania, mis pidevalt rõhub sellele, et kiir-laenu on kui tavaline tarbekaup, näitamata palju see tegelikult maksma läheb. Kiir-laenu ei ole kindlasti midagi sellist, mida võib osta nagu muud tarbekaupa. Riigikogus praegu arutluse all olevas eel-

nõus on mitmed olulised tarbijakaitse reeglid, näiteks võib viivise tekkimisel laenu põhiosa, siis intressi ja alles siis viivise. Lisaks võiks kaaluda teatud viiteaja sisse viimist. Kui SMS-laenu peab saabuma kontole vähemalt 24 tundi peale sooviavalduse esitamist ja mitte varem, siis see aitaks ära hoida impulsi mõjul võetud laenusid (näiteks kasiinos või osturallil tehtud otsused).

Kasulik naabrite kogemus

Rootsis anti esimesed SMS-laenuid välja 2006. aasta märtsis. Juba kolm kuud hiljem leidis inimesi, kes olid hädas laenusumma tagasimaksmisega. Riik otsustas sekkuda - 2007. aasta juulis keelas Rootsi tarbijakaitse ombudsman SMS-laenude raadioreklaamid. Reklaamijad (Mobilan Sverige) ähvardati 500 000 Rootsi krooni suuruse trahviga. Lisaks soovis ombudsman, et SMS-laenu pakkuv ettevõtte kirjeldaks erinevaid laenuvõimalusi reklaamides laenuperioodi pikkust ja intressimäärasid. Rootsis on olulist rolli mänginud ka Market Court, spetsiaalne kohus, mis võtab vastu otsuseid konkurentsiõiguse ja tarbijakaitse vallas. SMS-laenude puhul võttis Market Court sel aastal vastu otsuse, et SMS-laenu andjad peavad üle vaatama oma tariifid. Soomes omakorda moodustavad SMS-laenuid ca 20 protsenti probleemsetest laenudest. Selliste laenude intress ulatub 600-1800 protsendini aastas. Soome tarbijakaitseamet uuris 2007. aasta sügisel 60 Internetilehekülge, mis pakuvad kiir-laenu ja leidis, et enamik ei kajastatud lepingutingimusi piisavalt ja vähem kui pooled näitasid laenu aastaintressi. Eelmise aasta lõpus asutati Soome justiitsministeeriumi juurde töögrupp, kuhu kaasati ka tarbijakaitseamet ja finantsinspeksioon. Töögrupi ülesandeks on tänavu novembriks välja töötada reformipakett, mis tagaks laenuvõtjatele parima kaitse. Soome tarbijakaitseamet (Kuluttajavirasto) on teinud kiir-laenufirmadele ettekirjutusi ka reklaami, meelitavate allahindluste ja boonuste osas.

Põhjamaade tarbijakaitse ombudsmanid kohtusid 2008. aasta alguses, et arutada SMS-laenude küsimust. Oldi nõus, et mikro-laenusid on vaja, aga kõrged intressimäärad ning agressiivsed

reklaamikampaaniad, mis SMS-laenudega kaasnevad, tekitavad suuri probleeme.

Eestis annab tarbijatele tasuta nõu Juristide Liit, kes kasutab selleks juuratudengite abi. Vajalik oleks ka abitelefon. Seda just põhjusel, et laenu võtavad enamjaolt noored ja vähekindlustatud inimesed ja hätta sattudes ei julge nad tihti abi paluda. Abitelefon kasutades oleks võimalik anonüümseks jääda. Aga ka vanemad inimesed, kellel pole juurdepääsu Internetile, leiaksid telefoni teel abi kergemini. Järjest olulisemaks muutub, et omavalitsuste sotsiaaltöötajad oleksid pädevad nõuandjad laenuhädalistele. Traagiline ongi see, et selle riikliku liberaalsuse peavad enamasti kinni maksma omavalitsused. Kaebustega tegeleb meil tarbijakaitseamet, kes koos finantsinspeksiooniga on hoiatanud inimesi kiir-laenude eest. Vaadates naaberriikide kogemust, tekib küsimus, kas Eestile oleks vaja tarbijakaitseamandi. Võib-olla elavdaks see tarbijakaitseamet esilekerkimist avalikkuses. Siinkohal tekib veel üks küsimus: kas peaks tarbijakaitseameti (tarbijakaitseametile, ombudsmanile või kolmanda sektori tarbijakaitse organisatsioonidele) andma õiguse kaitsta tarbijat ka läbi kollektiivkahjumenetluse? Sellist võimalust Eesti seadused hetkel ette ei näe. Mujal Euroopas aga leidub selliseid ühel või teisel kujul küll. Samuti kaalub Euroopa Komisjon võimalust luua üle-euroopaline kollektiivkahju menetlemine, mis tegeleks piiriüleste kaebustega (nt. Internetikaubandus). Loomulikult peab leidma võimaluse riiklikult toetada kolmanda sektori organisatsioone, et nad saaksid teha turuuringuid ja kohalike kampaaniad, nii nagu näiteks Euroopa Komisjon rahastab osalised Euroopa Tarbijakaitseorganisatsiooni BEUC tööd. Usun, et selline vabamast vabamate turgude ülimuslikkus hakkab oma sära kaotama ja tarbija ning inimese huvid tõstetakse esiplaanile. See võtab kindlasti aega - Euroopa Komisjoni uuring näitab Eesti tarbija vähest aktiivsust. Aga need asjad käivad käsikäes. Parandame tarbija võimalusi oma õigusi kaitsta ja küllap tarbija ka rohkem oma õiguste eest seisma hakkab.